

گفتارهایی در
حقوق کار ایران

تألیف
دکتر جواد محمودی
استادیار حقوق عمومی دانشگاه شهرکرد

مجمع علمی و فرهنگی مجد

عنوان و نام پدیدآور	گفتارهایی در حقوق کار ایران / مولف
مشخصات نشر	جواد محمودی
شابک	تهران، مجد، ۱۳۹۳
موضوع	۲- ۲۶۳- ۱۹۳- ۶۰۰- ۹۷۸
موضوع	کار -- قوانین و مقررات -- ایران
زده‌بندی کنگره	روابط کارگر و کارفرما -- ایران
زده‌بندی دیوبنی	۷۱۳۹۳ م ۳، ۲۷۰ KML
شماره کتابشناسی ملی	۳۴۴/۵۵۰۱
	۳۷۰۳۱۲۰

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
موارد تخلف را به دفتر مرکزی مجد گزارش فرمایید.

گفتارهایی در حقوق کار ایران

تألیف: دکتر جواد محمودی

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۳ تعداد: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و منحصر به «مجد» است.

دفتر مرکزی:

تهران، میدان انقلاب، خیابان وحید نظری، تقاطع خیابان ۱۲ فروردین، پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

شابک: ۲- ۲۶۳- ۱۹۳- ۶۰۰- ۹۷۸

ISBN: 978-600-193-263-2

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۲، طبقه دوم، تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (منبری جاوید)، تقاطع شهدای زاندار مرئی، پلاک ۵۷، تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

شعبه یزد: خیابان فرخی یزدی، مجتمع تجاری شقایق، طبقه هم کف، تلفن: ۰۳۵۱ ۶۲۶۸۶۷۰

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۳۰۰۰۸۷۷۶۷۷

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید میرز حقوق کشور به طور منظم منتشر می‌شود.

فهرست مطالب

مقدمه	۹
-------------	---

تمایز صلاحیت مراجع حل اختلاف کارگر و کارفرما با مراجع قضایی

مقدمه	۱۳
مبحث اول: محدوده‌ی صلاحیت مراجع حل اختلاف کارگر و کارفرما	۱۵
اول: اصحاب دعوی در مراجع حل اختلاف	۱۵
۱- کارفرما	۱۵
۲- کارگر	۱۶
۳- کارآموز	۱۷
دوم: صلاحیت مراجع حل اختلاف از منظر قانون و رویه‌ی قضایی	۱۸
مبحث دوم: محدوده‌ی صلاحیت مراجع قضایی در دعاوی مربوط به کارگر و کارفرما	۳۳
اول: محدوده‌ی صلاحیت دادگاه‌های حقوقی	۳۳
دوم: محدوده‌ی صلاحیت دادگاه‌های کیفری	۴۰
سوم: محدوده‌ی صلاحیت دیوان عدالت اداری	۴۱
الف: صلاحیت‌های ماهوی دیوان	۴۲
ب: صلاحیت شکلی دیوان	۴۴
فرجام	۴۶
پیوست: محدوده‌ی صلاحیت مراجع حل اختلاف کارگر و کارفرما و نیز مراجع قضایی درباره‌ی دعاوی کارگر و کارفرما	۴۷

تحلیل انتقادی قبض و بسط گسترده‌ی قانون کار

مقدمه	۵۱
مبحث نخست: موارد مستثنی از شمول قانون کار در رویه‌ی قانونگذاری	۵۲
الف: استثنای مندرج در لایحه‌ی قانونی عدم شمول مقررات قانون کار درباره‌ی کارکنان نهادهای انقلابی مصوب ۱۳۵۹ شورای انقلاب	۵۴
دوم: مستثنیات مندرج در قانون کار	۵۷
الف: کارگاه‌های خانوادگی	۵۸
ب: استثنای نسبی مندرج در مواد ۱۹۰ و ۱۹۱	۶۰
سوم: استثنای مندرج در قانون معافیت کارگاه‌ها و مشاغل دارای پنج نفر کارگر و کمتر از شمول قانون کار تا پایان برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» مصوب ۱۳۷۸	۶۸
چهارم: استثنای مندرج در قانون شمول مقررات قانون کار و حفاظت فنی و بهداشت کار در مورد کارکنان و اتباع خارجی نهادهای انقلاب و مؤسساتی که تولیدات غیرتسلیماتی دارند مصوب ۱۳۶۹/۹/۱۹	۷۰
مبحث دوم: موارد مستثنی از شمول قانون کار در رویه‌ی قضایی دیوان عدالت اداری	۷۵
اول: عدم شمول قانون کار بر رابطه‌ی مدیر عامل و هیات مدیره	۷۵
الف: متن رای دیوان	۷۵
ب: تحلیل انتقادی	۷۷
دوم: عدم شمول قانون کار بر حسابداران	۸۲
الف: متن رای دیوان	۸۳
ب: تحلیل انتقادی	۸۴
سوم: عدم شمول قانون کار بر دریافت کنندگان مزد ترکیبی	۸۶
الف: متن رای دیوان	۸۷
ب: تحلیل انتقادی	۹۱
مبحث سوم: مستثنیات مندرج در مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی	۹۳

اول: مستثنی سازی اعضای هیات علمی و کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی از	
شمول قانون کار.....	۹۳
الف: متن مصوبه‌ی شورا.....	۹۳
ب: تحلیل انتقادی.....	۹۴
دوم: مستثنی ساختن دبیرخانه و کارکنان شورای عالی انقلاب فرهنگی از شمول	
قانون مدیریت خدمات کشوری.....	۹۸
الف: متن مصوبه‌ی شورا.....	۹۸
ب: تحلیل انتقادی.....	۹۸
مبحث چهارم: تصمیمات مشورتی اداره‌ی نظارت و تنظیم روابط کار.....	۹۹
اول: عدم شمول قانون کار نسبت به کارکنان صنایع خشکی و دریایی شرکت	
کشتیرانی.....	۹۹
دوم: عدم شمول مقررات قانون کار بر کارکنان دفاتر اسناد رسمی.....	۱۰۰
مبحث پنجم: مصوبه‌ی هیات وزیران درباره‌ی حقوق و دستمزد کارکنان	
سازمانهای مناطق آزاد تجاری.....	۱۰۲
مبحث ششم: مصوبات قوه‌ی قضاییه درباره‌ی نظام حقوق و دستمزد زندانیان	
کارگر.....	۱۰۴
اول: تحولات مصوبات مربوطه.....	۱۰۵
دوم: تحلیل انتقادی.....	۱۰۸
مبحث هفتم: مصوبات تولیت آستان قدس رضوی درباره‌ی حقوق و دستمزد	
کارکنان مربوطه.....	۱۱۰
اول: رویه‌ی عملی: مقررات مدیریت خاص آستان قدس رضوی.....	۱۱۲
دوم: تحلیل انتقادی.....	۱۱۳
قسمت هشتم: شمول با عدم شمول قانون کار بر شاغلان خرید خدمت در	
نیروهای مسلح.....	۱۲۲
فرجام.....	۱۲۹

ضمیمه‌ی شماره‌ی ۱

(مستروح جلسه‌ی دادرسان دادگستری تهران) ۱۳۱

ضمیمه‌ی شماره‌ی ۲

مشروح مذاکرات نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۱۴۶

در مورد قانون معافیت کارگاه‌ها و مشاغل دارای پنج نفر کارگر و کمتر از شمول
قانون کار تا پایان برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی

ایران» مصوب ۱۳۷۸ ۱۴۶

منابع و مأخذ ۱۶۵

مقدمه

رعایت حقوق بشر و تضمین‌های مربوط به آن، دغدغه‌ی انسان معاصر است. بار اصلی این مسوولیت، بیش از همه بر دوش دولت‌ها و نهادهای رسمی می‌باشد. حتی بر کار، استانداردهای مربوط به کار شایسته، حمایت در برابر اختیارات بیشتر یکجانبه و عملاً ظالمانه‌ی کارفرمایان و سایر حق‌های بشری زیرمجموعه‌ی حقوق کار، نیازمند قوانین حمایت‌گر و نیز اراده‌ی قضایی استوار به حمایت از آن‌هاست.

از آن جا که حقوق کار در زمره‌ی رشته‌هایی است که در یک تحول تاریخی، خاستگاه خود را از قواعد مشمول حقوق خصوصی به آموزه‌های برخاسته از حقوق عمومی، تغییر داده و حاکمیت قواعد آمره‌ی مصوب دولت‌ها یا مقاوله‌نامه‌های مصوب سازمان بین‌المللی کار را به جای اراده‌ی مطلق‌گرا و عموماً یکجانبه‌ی کارفرمایان، پذیرفته و غاداری به موازین حقوق بشری و تغییر مبانی و مستندات آرای قضایی یا پیش‌نویس‌های قانونی در این راستا، حیاتی است. این تحول در ایران نیز دیده می‌شود؛ فارغ از پیشینه‌های مربوط به قوانین کار در نظام حقوقی مشروطه، تفاوت دیدگاه‌های شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی بر سر ماهیت حقوق کار به پیدایش مرجعی تازه به نام «مجمع تشخیص مصلحت نظام» انجامید که با پاره‌ای دخالت‌ها در تصویب احکام مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی درباره‌ی کار، عملاً تغییر خاستگاه حقوق کار از بستر حقوق خصوصی به جولانگاه انگاره‌های حقوق عمومی را بر کارفرمایان، تحمیل نمود.

امیدوارم آشنایی با مسائل یاد شده، حقوق کار کشورمان را به سطح شایسته‌ی آن، ارتقا داده و از این رهگذر، حق‌ها و کرامت انسانی میسرول‌ها، کارگر ایرانی، بیش از پیش، تضمین شوند. بدیهی است نگاه غیرتنباضی به حقوق کار، بر گستره‌ی حقوق شهروندان این آب و خاک و نهایتاً سطح امنیت اجتماعی

حاکم بر کشور، تاثیر فراوان می‌نهد، هم‌چنان که گفتمان میان نهادهای رسمی و صنفی کشور با نهادهای بین‌المللی را تسهیل خواهد کرد.

دکتر جواد محمودی^۱

استادیار حقوق عمومی دانشگاه شهرکرد